

מבחן מסכם – רמה גבוהה – מחווה

חגים ומועדים – כיתה ו' • משך המבחן: 90 דקות • סך הכול 100 נקודות • קראו את הטקסט פעמיים לפני שתענו, ונמקו את תשובותיכם.

טבלת ניקוד		
חלק	ניקוד מרבי	ניקוד שהתקבל
חלק א': הבנת הנקרא	40	
חלק ב': ידע ומושגים	35	
חלק ג': ערכים, חשיבה והבעה בכתב	25	
סה"כ	100	

חלק א': הבנת הנקרא (40 נק')

1 מדוע התלבט אורי אם להעמיד את החנוכייה בחלון? הסבירו את שני הצדדים של ההתלבטות. (8 נק')

תשובה אפשרית: מצד אחד – פחד להיראות שונה ומוזר בסביבה שאינה מכירה את החג; מצד שני – מנהג פרסומי ניסא והרצון לשמור על הזהות.

2 מה רצתה האם ללמד את אורי בעזרת הסביבון? הסבירו את המשמעות העמוקה של דבריה. (10 נק')

תשובה אפשרית: שהנס זהה בכל מקום, וההבדל באות רק מציין את המקום; מה שקובע הוא הנכונות לספר ולשמור על הזהות גם בגולה – פרסומי ניסא אינו תלוי במקום.

3 בחרו בתשובה הנכונה. (8 נק')

א. מה הסיבה שהשכנה הסתירה בילדותה את החנוכייה?

○ היא לא אהבה את החג ● **פחד** ○ החנוכייה נשברה

ב. מה פירוש «הרגשתי שמותר לי סוף סוף להיזכר»?

○ השכנה שכחה את שמה ● **הנרות של אורי עוררו בה את הזהות שהסתירה ונתנו לה אומץ** ○ השכנה רצתה עוגיות

4 הסבירו את המשפט האחרון: «לפעמים אור אחד אינו מגרש רק את החושך שבחוץ». איזה

«חושך» נוסף גירש האור? נמקו מן הטקסט. (14 נק')

תשובה אפשרית: החושך הפנימי: הפחד וההסתרה של השכנה (וגם הבושה של אורי). הנרות של אורי נתנו לשכנה אומץ להדליק בעצמה – אור אחד הדליק אור אחר. (מחווה: זיהוי החושך הפנימי 5, נימוק מן הטקסט 5, הסבר הקשר בין שני האורות 4)

חלק ב': ידע ומושגים (35 נק')

1 נכון או לא נכון? תקנו את המשפטים הלא נכונים. (10 נק')

- א.** שמחת תורה התפתחה כחג בעיקר בימי הביניים, בעקבות מנהג בבל לסיים את התורה בשנה. **נכון**
- ב.** שושן פורים נחגג בט"ו באדר בכל הערים בישראל. **לא נכון** – שושן פורים נחגג בט"ו באדר בערים שהיו מוקפות חומה, כמו ירושלים
- ג.** לפי המשנה, יום הכיפורים מכפר על כל העבירות, גם בלי פיוס. **לא נכון** – על עבירות שבין אדם לחברו אינו מכפר עד שירצה את חברו
- ד.** החרוסת מזכירה את הטיט שבו עבדו בני ישראל במצרים. **נכון**
- ה.** ל"ג בעומר חל בתוך ימי ספירת העומר, בין יום העצמאות ליום ירושלים. **נכון**

2 השלימו את טבלת המקורות. (10 נק')

מקור או ביטוי	החג	המשמעות
«ומי יודע אם לעת כזאת הגעת למלכות»	פורים	אחריות אישית ושליחות
«מאי חנוכה?»	חנוכה	שאלת התלמוד על מקור החג – נס פך השמן
«והגדת לבנך»	פסח	חובה לספר לדור הבא
«עמך עמי ואלוהיך אלוהיי»	שבועות	נאמנות והצטרפות לעם
«עד שירצה את חברו»	יום הכיפורים	תיקון פגיעה בחבר

3 מיינו את המאפיינים לפי סוג. (8 נק')

דתי	לאומי	חקלאי
«על הניסים», תפילת נעילה	מרוץ הלפידים, מרד בר כוכבא	קציר החיטים, הבאת ביכורים

4 בחרו בתשובה הנכונה. (7 נק')

א. מה משותף לפסח ולשבועות?

● שניהם חגים חקלאיים שקשורים גם לסיפור העם ○ בשניהם קוראים מגילת אסתר

○ שניהם חלים בתשרי

ב. מדוע הרמב"ם העדיף להרבות במתנות לאביונים?

○ כי הן זולות יותר ● כי שמחה אמיתית כוללת את מי שאין לו ○ כי אסור לאכול בפורים

חלק ג': ערכים, חשיבה והבעה בכתב (25 נק')

1 השוו בין אסתר לבין רות: מה משותף להחלטות של שתיהן, ובמה הן שונות? כתבו נקודה משותפת אחת ונקודה שונה אחת. (10 נק')

תשובה אפשרית: משותף: שתיהן קיבלו החלטה אמיצה שדרשה ויתור ונאמנות לעם או למשפחה. שונה: אסתר גילתה זהות שהסתירה כדי להציל את עמה; רות בחרה להצטרף לעם שלא נולדה בו מתוך נאמנות לנעמי.

2 «נס לא קרה לנו» לעומת «על הניסים»: האם חשוב יותר בחנוכה להדגיש את הנס או את הגבורה האנושית? כתבו את עמדתכם ונמקו בשני נימוקים, והתייחסו גם לעמדה האחרת. (15 נק')

תשובה אפשרית: מחוון: הצגת עמדה ברורה (3), שני נימוקים מתאימים (3+3), התייחסות לעמדה השנייה (4), כתיבה מאורגנת ותקינה (2).